

Cięcie winorośli

Cięcia winorośli powinno się przeprowadzać w dwóch podstawowych terminach w ciągu roku - podczas sezonu zimowo-wiosennego, tj. w okresie koniec lutego - początek marca, oraz latem.

Winorośl właściwa (*Vitis vinifera* L.), gatunek z rodziny winoroślowatych, nazywana również latoroślą winną, jest pnączem, które może dorosnąć do kilkudziesięciu metrów, pod warunkiem, że natrafi na podporę. Brak prawidłowego i regularnego prowadzenia winorośli powoduje osłabienie rośliny, przerost masy wegetatywnej oraz słabe owocowanie lub wręcz jego brak. Pielęgnowane krzewy, dzięki odpowiedniemu ciciu i właściwemu prowadzeniu, utrzymywane są w ściśle kontrolowanych rozmiarach, co z kolei pozwala na uzyskanie owoców wysokiej jakości. Obecnie opracowanych jest wiele metod rozpinania łoży i jej cięcia, natomiast w przypadku uprawy winorośli w polskich warunkach wystarczy znajomość 2-3 metod.

Łoza, pasierby, wilk

Aby przybliżyć podstawowe praktyki związane z cięciem winorośli, należy wyjaśnić kilka pojęć dotyczących budowy tego krzewu:

- pień oraz ramiona wieloletnie stanowią zdrewniałą, bezlistną część krzewu,
- łoża to zdrewniałe pędy, powstałe późną jesienią z latorośli, posiadające pąki, z których wyrosną latorośle,
- latorośl to zielony, ulistniony pęd; jeśli wyrasta z łoży, jest owoconośny, jeśli z pędu wieloletniego, jest wegetatywny i nie daje owoców,
- pasierby - pędy wyrastające z pąków w kącikach ogonków liściowych,
- wilk - latorośl, która wyrosła z wieloletniej części krzewu, jest wegetatywna. Pozostawiona może się stać łożą, z której w kolejnym sezonie wyrosnie latorośl owoconośna. Można to wykorzystywać przy odmładzaniu starych winorośli.

Tak więc pielęgnowany krzew składa się z krótkiego pieńka i niekiedy z kilkuletnich pędów szkieletowych, zwykle bardzo skróconych przez cięcie. Na pieńku osadzone są pędy 2-letnie, zwane łożą, z których wyrastają owocujące pędy tegoroczne, które w następnym roku stają się łożą. Kora pędów 2-letnich (łoży) jest gładka, barwy popielatobrunatnej lub brunatnej, natomiast kora pędów starszych jest popękana i ma barwę szarą.

Pęd winorośli owocuje tylko raz, a po zaowocowaniu staje się pędem szkieletowym lub zostaje usunięty. Dlatego istotnym zabiegiem w uprawie winorośli jest jej coroczne przecinanie, które ma na celu zapewnić prawidłowy wzrost rośliny i obfite owocowanie. Nie jest to jednak łatwe zadanie, gdyż zbyt rzadkie przycinanie winorośli spowoduje, że będzie się ona nadmiernie zagęszczać, a owoce będą

z każdym rokiem drobniejsze i kwaśne. Natomiast częste cięcie może skutkować brakiem jakichkolwiek plonów. Zatem zanim rozpoczniemy uprawę winorośli, zapoznajmy się z prawidłowymi metodami przycinania krzewów.

Podczas uprawy winorośli staramy się uzyskać krótki, mocny pień. Od niego odchodzi kilka ramion, na których wyrosną łoży (część owoconośna) oraz latorośle (młode pędy). Jednocześnie formowany szkielet winorośli, czyli zdrewniała część wieloletnia, nie powinien być zbyt krótki, ponieważ im więcej jest części wieloletniej, tym lepsza jest plenność rośliny. Najlepiej jest prowadzić jeden pień (najwyżej dwa) i krótkie ramiona wieloletnie. Pień powinien mieć ok. 70 cm wysokości.

Sposoby prowadzenia

Na plantacjach towarowych za zwyczaj stosuje się dwie podstawowe formy prowadzenia krzewu: sznur poziomy jednoramienny oraz sznur poziomy dwuramienny.

Sznur poziomy jednoramienny jest formą bardzo popularną w winnicach i polega na tym, że krzew w odpowiedni sposób rozpiną się na rusztowaniu, a ciecie jest proste. Wybieramy najsilniejszy pęd, co najmniej trzyletni, i przycinamy go w taki sposób, aby zostały dwie łoży. Jedną przycinamy krótko, na 2 oczka, drugą na 8-10 oczek. Obie łoży powinny wyrastać z pieńka na wysokości około 70 cm od ziemi.

Po cięciu dłuższą łożę należy przygiąć w pozycji poziomej do drutu i przywiązać. Z oczek na wygiętej łoży wybiją pędy, które należy prowadzić pionowo, a gdy zawiążą owoce (od 2 do 3 gron), przyciąć za 3. liściem, powyżej górnego grona. Natomiast pędy, które wyrosną z łoży przyciętej na 2 oczka - tej krótkiej, przywiązujemy do palika. Będą one stanowiły tzw. pędy zastępcze. Na drugi rok jeden z nich zostanie przygięty do drutu, jak poprzednik, i utworzy poziome ramię, zaś drugi, analogicznie przycięty na 2 oczka.

Podobnie postępujemy, kiedy chcemy poprowadzić sznur poziomy dwuramienny. W tym przypadku na silnym krzewie pozostawiamy dwa odcinki łoży przycięte na 8-10 oczek i dwa odcinki przycięte na 2 oczka. Obie długie łoży rozpinamy na poziomym drucie i przywiązujemy. Z nich w roku wegetacyjnym wyrosną nam latorośle, tzn. pędy owoconośne, które należy prowadzić pionowo, a po wytworzeniu gron przyciąć za 3. liściem nad najwyższym gronem. Z łoży przyciętej krótko wybiją pędy tymczasowe, które będą do wykorzystania w przyszłym roku (do utworzenia poziomych ramion).

Termin cięcia

Cięcie winorośli powinno się przeprowadzać w 2 podstawowych terminach w ciągu roku - podczas sezonu zimowo/wiosennego - koniec lutego, początek marca, oraz latem. W przypadku pierwszego terminu usuwamy wszystkie uschnięte przemarznięte, złamane i zdrewniałe części. Generalnie celem cięcia jest pozostawienie 2 łoż, które posłużą do formowania i prowadzenia krzewów w formie poziomych sznurów. Łożę, która owocuje w obecnym sezonie, w przyszłym zlikwidujemy całkowicie i zastąpimy ją pędem zastępczym, z którego w kolejnym sezonie wyrosną owoconośne latorośle.

Nie należy wykonywać cięcia w trakcie mrozów, gdyż może to doprowadzić do uszkodzenia pąków i pędów. Trzeba też uważać, aby cięcie nie było przeprowadzone zbyt późno. Jeżeli średnia temperatura powietrza przez dłuższy czas utrzymuje się na poziomie powyżej 10°C, może to doprowadzić do tzw. płaczu łoży, czyli nadmiernego wypływania soku roślinnego z pędów. Biorąc pod uwagę to, że rany z tzw. płaczących pędów bardzo powoli się goją, należy się liczyć z tym, że może dojść do infekcji wtórnych i zakażenia roślin przez patogeny.

W terminie letnim, czyli na przełomie lipca i sierpnia, kiedy są już zawiązane grona owocowe, zaleca się skracanie latorośli za 3. liściem nad ostatnim gronem. Wycina się wtedy również wszystkie pasierby wyrastające z pąków w kącikach ogonów liściowych. Tego typu zabieg zwiększy ilość promieni słońca docierających do owoców, wpłynie na lepsze wybarwienie i jakość owoców, wyrównanie wielkości gron oraz ułatwi ich zbiór. Cięcie letnie można wykonywać wiele razy, według potrzeby.

Cięcie odmładzające

Kiedy krzew winorośli jest już stary i osłabiony, to zamiast wymieniać go na nowy, można go uratować poprzez przeprowadzenie cięcia odmładzającego. Celem tego zabiegu jest m.in. przywrócenie krzewowi właściwej formy, poprawienie jego ogólnej kondycji, w tym stanu zdrowotnego, oraz pobudzenie go do owocowania. Oczywiście trzeba się liczyć z tym, że ponowne nadanie właściwej formy winorośli może potrwać nawet 2-3 lata.

Zabieg należy zacząć od usunięcia wszystkich zbędnych, chorych i uszkodzonych pędów, po czym przystąpić do skracania pędów zbyt długich. Z wydłużonych, narastających czopów starego drewna, powstałych w wyniku corocznego cięcia, wybijają coraz to słabsze pędy. Chcąc przeprowadzić poprawnie proces odmłodzenia winorośli, trzeba znaleźć wyrastający w pobliżu czopa młody, ale i silny pęd, i zamiast go wycinać na gładko, powinno się go jedynie skrócić na 2 oczka, po to, aby w przyszłym roku mógł wypuścić nowe 2 pędy. Kiedy wyrosną, jeden z nich przygina się do pozycji poziomej i przywiązuje do rozpiętego na rusztowaniu drutu - ten pęd utworzy nowe ramię owoconośne, tzw. łożę, z której w kolejnym roku wybiją latorośle, na których będą zawiązywać się owoce. Drugi pęd przycina się na 2 oczka w celu utworzenia pędu zastępczego. Kiedy to osiągniemy, wówczas starą, zdrewniałą, wieloletnią część pnia wycinamy.

Podobnie można postąpić, gdy chce się wymienić całe ramię owoconośne. Wybiera się wtedy wyrosłą w pobliżu starego ramienia młodą łożę, formuje się ją na nowe ramię, zaś stare ramię w całości usuwa.

Sebastian Balant